

Ing. Pavol Zigo, Bratislavská 166, 916 24 Horná Streda, tel.: +421911 269 169,
e-mail: zipalo166@gmail.com

***Koncepcia kontroly hlavného kontrolóra a útvaru hlavného kontrolóra
Trenčianskeho samosprávneho kraja***

september 2020

Predstava

Budovať útvary kontroly hlavného kontrolóra Trenčianskeho samosprávneho kraja ako nezávislý a flexibilný útvar, ktorý významne podporuje optimálne využívanie verejných zdrojov a prispieva k zefektívneniu hospodárenia s verejnými prostriedkami a majetkom v súlade s legislatívou Slovenskej republiky.

Poslanie

Prostredníctvom hlavného kontrolóra a zamestnancov útvaru hlavného kontrolóra zvýšiť kvalitu a účinnosť kontrolnej činnosti, ako aj vnútornej kontroly a tým prispievať k transparentnosti a zodpovednosti orgánov územnej samosprávy pri hospodárení s verejnými finančnými prostriedkami a majetkom Trenčianskeho samosprávneho kraja

Rozhodujúce hodnoty

- Napomáhať správne a efektívne hospodáreniu s finančnými prostriedkami a majetkom, poskytovať vedeniu a zastupiteľstvu Trenčianskeho samosprávneho kraja objektívne informácie o zistených skutočnostiach v tejto oblasti;
- Posilňovať postavenie hlavného kontrolóra a útvaru hlavného kontrolóra, spolupracovať s externými kontrolórskymi inštitúciami;
- Vykonávať kontroly nezávisle, kvalitne, hospodárne, efektívne a účinne;
- Zvyšovať výkonnosť a zodpovednosť kontrolórov, ich motiváciu, dbať o ich osobný a profesionálny rast, budovať v nich hrdosť na svoju prácu a zlepšovať pracovné prostredie.

ÚVOD

Postavenie územnej samosprávy v právnom poriadku Slovenskej republiky predstavuje významný prvok uplatňovania základných princípov samosprávy, ktoré sú príznačné pre každý demokratický systém. Z dôvodu naplňania konkrétnych cieľov vykonávania správy vecí verejných došlo k zvereniu značného rozsahu právomocí a kompetencií na úroveň obcí, miest a vyšších územných celkov, ktoré sú zodpovedné za riadenie a správu podstatnej časti vecí verejných a zároveň nesú zodpovednosť za hospodárenie s verejnými finančnými prostriedkami a majetkom samosprávy.

Dôležitým a nezastupiteľným článkom transparentného a demokratického riadenia samosprávy je vnútorný kontrolný systém, ktorého súčasťou je činnosť hlavného kontrolóra a zároveň činnosť jeho útvaru. Hlavný kontrolór má významné zákonné postavenie, a to zabezpečiť nezávislú kontrolu nastavených ukazovateľov a cieľov stanovených v strategických dokumentoch Trenčianskeho samosprávneho kraja a ich previazanosť na programový rozpočet a hodnotenia plnenia merateľných ukazovateľov rozpočtu. V podmienkach demokratickej spoločnosti, ktorej súčasťou je bezpochyby aj Trenčiansky samosprávny kraj, je kontrola účinným nástrojom prostredníctvom ktorého je potrebné predchádzať netransparentnému správaniu pri správe vecí verejných. Zároveň je odborná kontrola a správne nastavené kontrolné mechanizmy účinným nástrojom, ktoré eliminujú korupčné správanie.

Vecná a osobná pôsobnosť kontrolnej činnosti hlavného kontrolóra je stanovená v § 19c zákona NR SR č. 302/2001 Z. z. o samosprávnych krajoch, v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o samosprávnych krajoch“).

PLÁNOVANIE KONTROLNEJ ČINNOSTI

Plánovanie kontrolnej činnosti hlavného kontrolóra je dynamický proces, určený zákonom č. 302/2001 Z. z. o samosprávnych krajoch len do časového rámca, keď zákon ukladá len časovú povinnosť predložiť raz za šesť mesiacov návrh plánu kontrolnej činnosti s povinnosťou jeho zverejnenia najneskôr 15 dní pred prerokovaním v zastupiteľstve spôsobom obvyklým.

Plán kontrolnej činnosti hlavného kontrolóra je kľúčový dokument účinného kontrolného systému. Je potrebné, aby bol pripravený včas, aby obsahoval potrebné a nevyhnutné informácie, náležitosti a zároveň aby bol vo vzťahu ku kontrolnej činnosti jasný a stručný.

Je nevyhnutnosťou a zároveň dôležitou prioritou, aby hlavný kontrolór pri výkone kontrolnej činnosti sústredil maximálnu pozornosť a dôležitosť na proces plánovania kontrolnej činnosti tak, aby bolo zabezpečené dosiahnutie cieľov kontroly a tým aj účinného vnútorného kontrolného systému. Týmto procesom bude bezpochyby zabezpečený potrebný rozsah, potrebný počet, periodicita a typy kontrol tak, aby hlavný kontrolór nezávisle vyhodnotil a spracoval relevantný obraz o skutočnom stave dodržiavania všeobecne záväzných právnych predpisov, dodržiavania hospodárnosti, účinnosti a efektívnosti pri nakladaní s finančnými prostriedkami a majetkom Trenčianskeho samosprávneho kraja.

Veľmi dôležitou súčasťou pri plánovaní kontrolnej činnosti bude analyzovanie doterajších výsledkov z hľadiska posúdenia významnosti kontrolných zistení, a to posudzovaním rizík a zároveň zo zistených relevantných analýz stanoviť ciele a priority kontrolnej činnosti pre príslušné obdobie. Rovnako dôležitým faktorom bude aj pravidelné a sústavné sledovanie vývoja aktuálnej situácie v štáte, najmä vývoja ekonomickej situácie a prognóz Rady pre rozpočtovú zodpovednosť, ktoré majú zásadný vplyv na príjmovú časť rozpočtu Trenčianskeho samosprávneho kraja.

Hlavný kontrolór má povinnosť realizovať plánovanie kontrolnej činnosti tak, aby prezentoval ucelený obraz o stave hospodárenia a dodržiavania zákonnosti vo všetkých oblastiach v riadiacej pôsobnosti Trenčianskeho samosprávneho kraja, ktorými sú oblasť školstva, zdravotníctva, dopravy, sociálnych služieb, kultúry.

KONTROLNÁ ČINNOSŤ

Rozsah kontrolnej činnosti hlavného kontrolóra Trenčianskeho samosprávneho kraja je vymedzená zákonom o samosprávnych krajoch. Pre hlavného kontrolóra je teda kontrolná činnosť určená priamo zákonom, upravená v § 19c zákona o samosprávnych krajoch.

Tak ako je v úvode koncepcie poukázané, kontrola je prvoradým a dôležitým článkom správneho a efektívneho fungovania v systéme riadenia samosprávy a teda aj v podmienkach systému riadenia Trenčianskeho samosprávneho kraja. Predpokladom dosiahnutia maximálnej hospodárnosti, účinnosti a efektívnosti pri nakladaní finančných prostriedkov z rozpočtu Trenčianskeho samosprávneho kraja je, aby hlavný kontrolór realizoval kontrolnú činnosť tak, aby vyhodnotil každú kontrolnú činnosť. Hlavný kontrolór má zodpovednosť za kontrolnú činnosť, musí ju realizovať porovnaním a zameraním sa na ciele kontroly, plán kontroly a zároveň má hlavný kontrolór povinnosť vyvodiť z kontrolnej činnosti odborné, relevantné závery a pravdivý obraz o zistených skutočnostiach hospodárenia a nakladania s majetkom Trenčianskeho samosprávneho kraja.

Kontrolnou činnosťou sa rozumie:

- ⊙ kontrola zákonnosti, účinnosti, hospodárnosti a efektívnosti pri hospodárení a nakladaní s majetkom a majetkovými právami samosprávneho kraja,
- ⊙ kontrola príjmov a výdavkov rozpočtu samosprávneho kraja,
- ⊙ finančná kontrola,
- ⊙ kontrola vybavovania sťažností a petícií,
- ⊙ kontrola dodržiavania všeobecne záväzných právnych predpisov vrátane nariadení samosprávneho kraja, kontrola plnenia uznesení zastupiteľstva, kontrola interných predpisov

Kontrolnej činnosti podľa zákona o samosprávnych krajoch podlieha:

- ⊙ úrad samosprávneho kraja,
- ⊙ rozpočtové, príspevkové a neziskové organizácie zriadené samosprávnym krajom,
- ⊙ právnické osoby, v ktorých má samosprávny kraj majetkovú účasť a iné osoby, ktoré nakladajú s majetkom samosprávneho kraja alebo ktorým bol majetok prenechaný na užívanie, a to v rozsahu dotýkajúcom sa tohto majetku,
- ⊙ osoby, ktorým boli poskytnuté z rozpočtu samosprávneho kraja účelové dotácie alebo návratné finančné výpomoci podľa osobitného predpisu, v rozsahu nakladania s týmito prostriedkami.

Okrem vecnej a osobnej pôsobnosti (koho a čo kontrolovať) plní HK ďalšie dôležité úlohy v súvislosti s predkladaním návrhu plánu kontrolnej činnosti raz za šesť mesiacov, vypracovaním odborných stanovísk k návrhu rozpočtu samosprávneho kraja a návrhu záverečného účtu samosprávneho kraja. Predkladá zastupiteľstvu najmenej raz ročne správu o kontrolnej činnosti.

Ďalej ak hlavného kontrolóra o to požiada zastupiteľstvo samosprávneho kraja, prípadne predseda samosprávneho kraja predkladá hlavný kontrolór správu o výsledkoch kontroly zastupiteľstvu na jeho najbližšom zasadnutí.

Zároveň V rámci kontrolnej činnosti bude dôležité analyzovať a aktualizovať interné normy vzťahujúce sa na kontrolnú činnosť a výkon kontroly. Na základe výsledkov analýzy pripraviť aktualizáciu, prípadne spracovať nové pravidlá kontrolnej činnosti, ktorými sa bude pri výkone kontrolnej činnosti riadiť hlavný kontrolór a zároveň útvár hlavného kontrolóra Trenčianskeho samosprávneho kraja. Je potrebné aby pravidlá kontrolnej činnosti zahrňovali ucelený komplex procesov a činností nezávislého systému kontrolnej činnosti.

Príprava kontroly

Pri príprave kontrol bude potrebné a nevyhnutné klásť dôraz na určenie cieľov kontroly a stanovenie významnosti kontroly, hodnotenia rizika kontroly, prístupu ku kontrole, stanovenie zdrojov, ktoré budú potrebné pre získanie potrebnej dokumentácie a informácií, spôsob ich získavania ako aj stratégiu výberu údajov, dokladov a ich rozsahu.

Výkon kontroly

V tejto fáze výkonu kontroly je dôležité venovať osobitnú pozornosť sústreďovaniu a vyhodnocovaniu dokladov, dokumentov a informácií potrebných k spracovaniu výsledkov kontroly, ich postupné preverovanie, nezávislé a pravdivé vyhodnocovanie, úpravy postupov pri kontrole, analýza výsledných záverov a kontrolných zistení. Dôležitosť hlavného kontrolóra spočíva aj vo vzťahu k zamestnancom útvaru hlavného kontrolóra, je nevyhnutné apelovať na dodržiavanie

Etického kódexu kontrolóra, odbornosti a nestrannosti zamestnancov útvaru hlavného kontrolóra a rešpektovanie osobitosti pri výkone kontroly.

V rámci procesu prijatia opatrení prijatých na odstránenie kontrolou zistených nedostatkov zo strany kontrolovaného subjektu poskytovať súčinnosť útvaru hlavného kontrolóra.

Druhy kontrol a periodicita

Pri realizácii kontrol budem vychádzať zo zámeru, aby výsledky kontrolnej činnosti dávali dostatočný obraz o stave hospodárenia a prierezových činnosti samosprávneho kraja. Preto budem presadzovať v rámci pravidiel kontrolnej činnosti realizovať tieto druhy kontrol:

- tematické kontroly (neuvažuje sa s periodicitou)
- kontroly hospodárenia úradu a subjektov v zriaďovateľskej pôsobnosti samosprávneho kraja (periodicita kontrol)

Typy kontrol

Najviac realizovaným typom kontroly je kontrola súladu, ktorej hlavným cieľom je porovnanie, či vykonávané činnosti sú v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi. Pri tomto type kontrol bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť zisteným skutočnostiam a operáciám vykonanými kontrolovanými subjektami, ktoré by mohli naznačovať protiprávne konanie.

Cieľom finančnej kontroly je ubezpečiť sa, že finančné výkazy sú úplné, preukazné a správne a predstavujú pravdivý a verný obraz výsledkov hospodárenia účtovnej jednotky v danom roku a jeho finančnej situácie na konci rozpočtového obdobia. Získa sa uistenie, že aktíva a pasíva sú v účtovných záznamoch uvedené správne, skutočne existujú, sú majetkom kontrolovaných subjektov a vo finančných výkazoch sú správne vykázané, že všetky finančné operácie boli zrealizované, schválené a zaúčtované.

Je potrebné poukázať na skutočnosť, že za činnosťou a prácou hlavného kontrolóra je aj práca zamestnancov útvaru hlavného kontrolóra, ich výkon, motivácia, ich materiálno-technické zabezpečenie a pracovné podmienky, ktoré majú k dispozícii pre svoju prácu a ktoré ovplyvňujú kvalitný výkon celkovej kontrolnej činnosti. Nepochybujem, že ÚHK ako aj podmienky pre prácu na TSK sú na dobrej úrovni, avšak svoju pozornosť budem venovať najmä odbornému rastu, ďalšiemu rozvoju ľudských zdrojov a obnove materiálno-technického zabezpečenia.

Realizácia výsledkov kontroly

V rámci realizácie výsledkov kontroly pripraviť vyhodnotenie priebehu výkonu kontroly, prezentáciu výsledkov kontroly, ktoré budú podkladom pre spracovanie správy o činnosti HK za príslušné obdobie. V prípade zistenie skutočností, ktoré majú vplyv na úpravu internej metodiky kontroly navrhovať ich aktualizáciu (praktické skúsenosti zistené v procese kontroly).

ĽUDSKÉ ZDROJE

V rámci rozvoja ľudských zdrojov orientovať pozornosť na :

- posilnenie osobného rastu, hrdosti kontrolórov ÚHK, zvýšenie motivačného a etického prostredia za účelom zvýšenie účinnosti práce kontrolórov,
- nastavenie procesov pravidelného a systematického vzdelávania kontrolórov za účelom skvalitnenia úrovne kontrolnej činnosti, vrátane výstupných materiálov z kontrol. Pri prijímaní nových kontrolórov nastaviť (uskutočniť) systém adaptačného vstupného vzdelávania pre zabezpečenie, zoznámenie sa s prostredím ÚHK ako aj základov kontroly vychádzajúcej z jednotnej metodiky vstupného vzdelávania.
- vyhodnocovanie úrovne odborného vzdelávania kontrolórov a všeobecného vzdelávania zameraného na získanie zručností v oblasti komunikácie a riadenia kontroly.
- Organizovanie metodických dní v rámci ÚHK ako ja v rámci organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti TSK.

MATERIÁLNO – TECHNICKÉ VYBAVENIE

V rámci zabezpečenia bezproblémového fungovania kontrolnej činnosti ÚHK je nevyhnutné:

- primerané vybavenie kontrolórov výpočtovou technikou ako aj dopravnými prostriedkami.
- zabezpečovanie pravidelnej obmeny techniky s ohľadom na jej morálne a fyzické opotrebenie.
- inovácia vnútorných priestorov ÚHK s ohľadom na hygienu práce, bezpečnosti práce a pod.

Záverom si dovoľujem konštatovať, že len v dobre nastavenom a funkčnom kontrolnom systéme je riadenie vo všetkých oblastiach hospodárne, transparentné a zároveň otvorené verejnosti.